

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 26. marcija 1873.

O b s e g: Kako stoji s turško govejo kugo? — Razglas občinam, da dobijo brez plačila gozdnih in drugih dreves. — O sirarnih družbah. — Zgodnji ročni krompir. — Vprašanje in odgovor o vnanjem ometu poslopij, cerkvá itd. — Svilorejcem na znanje. — Za dom in šolo. — Slovniške drobtinice. — Kako bivši minister dr. Schäßle pojasnuje politiko ministerstva Hohenwartovega. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kako stoji s turško govejo kugo?

Ker se od več strani slišijo glasi, naj bi nehala zaprtija na Hrvaški meji, češ, da na Hrvaškem in v Slavoniji se nič več ne sliši o kugi, treba, da tem glasovom nasproti očitno povemo, da to ni res.

C. kr. deželna vlada Kranjska je ravnokar dobila od Ogerskega ministerstva poročilo, da na Ogerskem razsaja že Turška kuga v 3 pustah in eni občini Baranjaške, v 4 občinah pa Tolnaške županije, in v eni občini Bačke županije. Tudi v občini Dubrova okraja Ogulinskega v vojaški Granici se je kuga pričela.

Hrvaška deželna vlada pa poroča deželni vladi v dopisu 15. dne t. m., da si ne upa, kakor reči še zmirom stojé, priporočati odpravo zaprtije na Hrvaško-Kranjski meji, kajti kuga je še zmirom v bližnji c. k. vojaški granici, namreč v Ogulinski, Otočanski in 1. Banalni polkovini, kamor se je po brezvestnih ljudeh v Reško županijo, in zadnji čas celó v klavnico v Zagreb zatrosila po dveh volih, ki sta bila skrivé iz Bosne na sejm v Veliko Gorico pripeljana in čez vojaško granico v Zagreb. Vsaj se goljufnih barantačev ne manjka, ki po skrivnih potih in velicih ovinkih in kužnih krajih pritirajo goveda v našo deželo, kar se je primerilo spet zadnji čas v Ložki okolici na Notranjskem, kjer so trije taki barantači 3 pare volov po najdaljih ovinkih pripeljali na Kranjsko, ki so zdaj v Igavasi zaprti. Da bodo taki sleparji grozno hudo kaznovani, to je gotovo; al kaj pomaga to, če se iz iskricé začne plamen po celi deželi in na tavžente goved pogine!

Ko je to bilo pisano, ni bilo „Novicam“ še znano, da imamo pravo

Turško govejo kugo tudi na Kranjskem.

Zdaj imamo nesrečno bolezen, zanešeno po Hrvaških bušah iz Ljubljane v vas Jarše med Mavčičami in Jamo v Kranjskem okraji (v en hlev) in odtod v mesto Kranj (tudi v en hlev). Gori imenovanih 12 goved je s spričalom zdravniške komisije Zagrebške po železnici dobil Ljubljansk mesar; v Ljubljani so po prihodu tudi bile ogledane in še zdrave spoznane; 6 jih je mesar potem poklal, 6 pa jih je 8. dan t. m. prodal nekemu kmetu v Jaršah; temu je čez nekaj dni ena buša zbolela, pa so jo zaklali pred poginom; zbolelo je potem še drugo domače govedo. Ta kmet ni od tega nič županu ali gosposki naznanil, in je ostalih 5 buš gnal v Kranj na sejm, kjer jih je ondi prodal nekemu neznanemu živinskemu kupcu, ki

jih je bojé proti Trbižu gnal. V onem hlevu krčme Kranjske, kjer so bile Hrvaške buše, se je kmalu začela kuga. Kako je s 5 bušami, gnanih po omejenem kupcu proti Gorenškemu, še ni znano.

Gospóska je 24. dne t. m., to je, brž ko se je zvedelo to, zaukazala najostrejše postavne naredbe povsod proti zatrosbi kužne bolezni. Al treba je zdaj, da vsak gospodar varuje svojo govejo živino, da ne pride z nobeno drugo v dotiko, ker se ne vé, kje da povsod je bolezen. Če si ni vsak gospodar sam svoj policaj, pomaga vse drugo le malo!

Razglas občinam,

da dobijo brez plačila gozdnih in drugih drevesec.

C. kr. ministerstvo kmetijstva je z razglasom od 26. svečana t. l. na znanje dalo tudi deželnemu odboru Kranjskemu in družbi kmetijski Kranjski, da v 3 velicah drevesnicah v Monte Serminu, Gorici in Rodiku na Primorskem je vrh tega, da se je za pogođenje Krasa napravilo potrebnega drevja, še ostalo blizo 6 milijonov gozdnih in drugih eno- in dveletnih drevesec, ktere hoče sl. ministerstvo kmetijstva družbam kmetijskim, pa tudi občinam (soseskam), ktere imajo za-se ali za svoje šole drevesnice, brez plačila dati, samo, da one prevzamejo stroške za izkopovanje iz drevesnice, zavitek in pošiljatev, — drugim pa se prodadó po nizki ceni.

Prošnje za to se imajo do konca tega meseca naravnost poslati c. k. deželni vladi v Trst; ministerstvo samo pa bode določilo, koliko enega ali drugega drevja po številu prošnikov kdo dobí.

Dobijo se pa sledeča drevesca: borovec navadni, borovec črni, smreka, borovec morski, tuja izmed tako imenovanih črnih gozdnih dreves,

izmed listnatih: akacija, javor hribovski, javor špicasti, javor z jesenovim listom, jesen, divji kostanj, lipa poletna, božje drevo, sibirski ajbiš, judeževo drevo,

izmed sadnih dreves: divjakov hruševih, češnjevih, mahaleb, breskvovih, mandelnovih in pa belih taurb. —

To se tedaj naznanja županijam, naj vložijo prošnje na gori imenovano mesto do konca tega meseca, v katerih naj povedó, kakošnih dreves želijo in koliko; se vé pa, da podpró te svoje prošnje s tem, da povedó, čemu da bodo rabili ta drevesa.

O sirarskih družbah.

Ker smo v 11. listu „Novic“ naznanili oklic c. kr. ministerstva kmetijstva, ki hoče denarno podpirati sirarske združbe, naj temu oklicu dodamo iz dr. Wil-